

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **È È** **ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ. 51408/07)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

25 Νοεμβρίου 2010

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση **È È** **και λοιποί κατά Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Anatoly Kovler, *πρόεδρος,*

Elisabeth Steiner,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές,*

και τον André Wamrach, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 4 Νοεμβρίου 2010,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 51408/07) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από δεκαεπτά υπηκόους του Κράτους αυτού, τα ονόματα των οποίων εκτίθενται στο παράρτημα («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 30 Οκτωβρίου 2007 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τον κύριο Π. Μηλιαράκη, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 19 Οκτωβρίου 2009, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τη διάρκεια της διαδικασίας και την απουσία προσφυγής ως προς τούτο. Κατ'εφαρμογή του Πρωτοκόλλου αριθ.14, η προσφυγή ανατέθηκε σε μία Επιτροπή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Στις 6 Δεκεμβρίου 2001, οι υπ'αριθ. 1-14 προσφεύγοντες και ο Θ. Δήμου, σύζυγος και πατέρας των υπ'αριθ. 15-17 προσφευγόντων αντίστοιχα, κατέθεσαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αίτηση ακύρωσης της σιωπηρής άρνησης του Υπουργείου Οικονομικών να λάβει υπόψη, κατά τον υπολογισμό του μισθού τους, την επαγγελματική εμπειρία τους στον ιδιωτικό τομέα πριν από την πρόσληψή τους στο Δημόσιο.

5. Στις 24 Οκτωβρίου 2005, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών κήρυξε εαυτόν αναρμόδιο να κρίνει την εν λόγω υπόθεση, καθώς αντικείμενό της ήταν το επαγγελματικό καθεστώς των ενδιαφερομένων. Παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του

Διοικητικού Εφετείου Αθηνών που ήταν το αρμόδιο δικαστήριο (απόφαση αριθ. 12342/2005).

6. Στις 16 Μαρτίου 2007, το Διοικητικό Εφετείο κήρυξε εαυτόν αναρμόδιο, αφού έκρινε ότι η υπόθεση αφορούσε το ύψος του μισθού που λάμβαναν οι προσφεύγοντες. Ο υπ' αριθ. 10 προσφεύγων δεν εμφανίστηκε ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου. Η υπόθεση παραπέμφθηκε εκ νέου ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών (απόφαση αριθ. 503/2007).

7. Σε μία ημερομηνία που δε διευκρινίζεται, ο Θ. Δήμος απεβίωσε. Οι υπ' αριθ. 15-17 προσφεύγοντες είναι οι κληρονόμοι του.

8. Από το φάκελο προκύπτει ότι μέχρι σήμερα η υπόθεση εκκρεμεί ακόμα ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

9. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

10. Η Κυβέρνηση αντικρούει τη θέση αυτή.

11. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 6 Δεκεμβρίου 2001 με την κατάθεση της αίτησης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και η υπόθεση εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου. Έχει διαρκέσει επομένως 8 έτη και (...) περίπου μήνες για ένα βαθμό δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

12. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

13. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μίας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς των προσφευγόντων και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και της σημασίας της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

14. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε πιο πάνω αναφερόμενη υπόθεση *Frydlender*).

15. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δε συνάδει με την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

16. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται επίσης για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο στο οποίο να μπορεί κάποιος να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλούνται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

17. Θεωρώντας ότι δεν υπήρξε υπέρβαση της λογικής προθεσμίας, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 13 της Σύμβασης δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή.

A. Επί του παραδεκτού

18. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει λοιπόν να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

19. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται μία πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που να επιτρέπει την προσφυγή κατά της παραβίασης της υποχρέωσης, η οποία επιβάλλεται από το άρθρο 6 § 1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις μέσα σε λογική προθεσμία (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no. 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

20. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσφέρει στους ενδιαφερόμενους μία πραγματική προσφυγή με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να προβάλουν τις αιτιάσεις τους κατά της διάρκειας μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, no. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει εν προκειμένω κανένα λόγο για να παρακάμψει την νομολογία αυτή, πολύ περισσότερο αφού η Κυβέρνηση δεν βεβαιώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη έχει αποκτήσει εν τω μεταξύ μία τέτοια προσφυγή.

21. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής που θα επέτρεπε στους προσφεύγοντες να επιτύχουν την κύρωση του δικαιώματός

τους να δικαστεί η υπόθεσή τους μέσα σε λογική προθεσμία, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

22. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται τέλος χωρίς να διευκρινίζουν, ότι η καθυστέρηση στην εξέταση της υπόθεσής τους παραβίασε το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1.

23. Το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι η αιτίαση αυτή είναι αόριστη. Σε κάθε περίπτωση, ακόμα κι αν υποτεθεί ότι οι προσφεύγοντες θέτουν υπό εξέταση υπό το πρίσμα του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 τις οικονομικές επιπτώσεις που υπέστησαν λόγω της διάρκειας της διαδικασίας, πρέπει να σημειωθεί ότι οι αρνητικές περιουσιακές επιπτώσεις, οι οποίες τυχόν προκαλούνται από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας, αναλύονται ως μία συνέπεια της παραβίασης του προστατευόμενου από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης δικαιώματος και δεν θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη παρά μόνον για τη δίκαιη αποζημίωση που θα μπορούσαν να λάβουν οι ενδιαφερόμενοι κατόπιν της διαπίστωσης της παραβίασης αυτής (βλέπε, προς αυτή την κατεύθυνση, *Barunpáti κατά Ελλάδας*, αριθ. 38459/97, § 32, 26 Οκτωβρίου 1999, *Capestrani κατά Ιταλίας* (déc.), αριθ. 46617/99, 27 Ιανουαρίου 2005).

Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

25. Οι προσφεύγοντες αξιώνουν 30.000 ευρώ έκαστος για την ηθική βλάβη που υποστηρίζουν ότι υπέστησαν.

26. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει αυτό το αίτημα. Υποστηρίζει ότι μία διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστησαν. Εναλλακτικά, υποστηρίζει ότι το επιδικαστέο για την αιτία αυτή ποσό δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.800 ευρώ για καθένα από τους προσφεύγοντες 1 έως 9 και 11 έως 14. Σε ό,τι αφορά τους προσφεύγοντες 15 έως 17, υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο θα πρέπει να τους επιδικάσει 1.800 ευρώ από κοινού, δεδομένου ότι είναι οι κληρονόμοι του Θ. Δ ο οποίος είχε κινήσει τη διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Τέλος, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το ποσό των 800 ευρώ επαρκεί για τον υπ' αριθ. 10 προσφεύγοντα, δεδομένου ότι δεν εμφανίστηκε ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

27. Εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που έχει στην κατοχή του και των προαναφερόμενων κριτηρίων, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει σε καθένα από τους προσφεύγοντες 1 έως 14 το ποσό των 7.500 ευρώ για την ηθική βλάβη που υπέστησαν, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί αυτού του ποσού. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τον υπ' αριθ. 10 προσφεύγοντα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι από την απόφαση αριθ. 503/2007 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών δεν προκύπτει ότι αυτός παραιτήθηκε από την αίτησή του ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Συνεπώς, το Δικαστήριο υποθέτει ότι συνεχίζει να συμμετέχει στην επίδικη διαδικασία. Τέλος, το Δικαστήριο επιδικάζει από κοινού στους προσφεύγοντες 15 έως 17 το ποσό των 7.500 ευρώ για την ηθική βλάβη που υπέστησαν, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

28. Οι προσφεύγοντες δεν προβάλλουν κανένα αίτημα για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

29. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δε συντρέχει λόγος να τους επιδικασθεί κάποιο ποσό για την αιτία αυτή.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

30. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και την απουσία πραγματικής προσφυγής ως προς τούτο και *απαράδεκτη* κατά τα λοιπά..

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στους προσφεύγοντες, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:

- i. 7.500 (επτά χιλιάδες πεντακόσια) ευρώ, σε καθένα από τους προσφεύγοντες 1 έως 14 για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος,
- ii. 7.500 (επτά χιλιάδες πεντακόσια) ευρώ από κοινού στους προσφεύγοντες 15 έως 17 για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 25 Νοεμβρίου 2010 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Anatoly Kovler

Πρόεδρος

Κατάλογος προσφευγόντων

1. È ĚÈÈ È
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 3 Ιανουαρίου 2011.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος